

Dosud jí nikdy nedal číst své básně; čekal na malitřiv slib, že mu nechá uveřejnit jeho verše v nějakém avantgardním časopisu; teprve slávou tištěných písmen chystal se ji oslavit. Ale teď potřeboval, aby mu verše přispěchaly rychle na pomoc. Věřil, že když si je vysokoškolačka přečte (a nejvíce si sliboval od básně o starcích), porozumí mu a bude dojata. Zklamal se, domnívala se snad, že je svému mladšímu příteli povinována kritickou radou a docela ho zmrzela věcností připomínek.

Kam se podělo nádherné zrcadlo jejího nadšeného obdivu, v kterém kdysi poprvé objevil svou osobitost? Ze všech zrcadel se teď na něho šklebila ohavnost jeho nedospělosti a to bylo nesnesitelné. Tehdy si vzpomněl na slavné jméno básníka ozářeného nimbem evropské avantgardy a domácích výtržností a ač ho neznal a nikdy ani neviděl, pocítil k němu slepou důvěru, jakou cítil prostý věřící k hodnostářům své církve. Poslal mu své básně s pokorným a prosebným dopisem. Snil potom o jeho odpovědi, přátelské a obdivné, a toto snění se mu kladlo jako balzám na jeho schůzky s vysokoškolačkou, která byly čím dál tídnější (tvrdila, že se blíží na fakultě zkoušky a má málo času) a čím dál smutnější.

Vracel se zpět do dob (ostatně zcela nedávnych), kdy mu rozhovor s kteroukoliv ženou činil potíže a musil se na něj doma připravovat; i tentokrát si zase prožíval každou schůzku už mnoho dnů předem a vyprávěl si s vysokoškolačkou v duchu celé dlouhé večery. V těchto nikdy nevyřešených monologích se rýsovala čím dál výrazněji (a přece tajemně) postava ženy, o jejíž existenci vyslovila vysokoškolačka své podezření ráno u snídáně v Jaromilově pokoji; obdařovala Jaromila světlem prožité minulosti, vyvolávala žárlivý zájem a omlouvala nespěch jeho těla.

Pohříchu rýsovala se jen v nevyřešených monologích, neboť ze skutečných rozhovorů Jaromila a vysokoškolačky se nepozorovaně a rychle vytratila; vysokoškolačka se o ni přestala zajímat stejně nenaště, jak nenaště o ní začala mluvit. To bylo znepokojující! Veškeré Jaromilovy drobné narážky, dobře připravená přetěknutí i nenaště odmítnutí, která měla vypadat jako vzpomínání na jinou ženu bez povšimnutí pomijela.

Místo toho mu dlouze (a běda, docela vesele!) povídala o fakultě a vypodobňovala mu různé spolužáky tak plasticky, že mu připadali mnohem skutečnější, než byl on sám. Oba se vraceli do stavu před svým seznámením: z něho se stával nejistý hošíček a z ní *kamená panna*, vedoucí učené hovory. Jen chvílemi se stávalo (a ty chvíle Jaromil nesmírně miloval a hltal), že se najednou odmítela anebo řekla zničehonic větu, smutnou a tesknou, na kterou se však Jaromil marně snažil navázat své vlastní slovo, protože dívčín smutek se obracel jen dovnitř ní samé a netoužil po srozumění se smutkem Jaromilovým.

Jaký byl pramen toho smutku? Kdo ví, snad jí bylo líto lásky, kterou viděla mizet; snad myslila na někoho jiného, po kom toužila; kdo ví, jednou byla ta chvíle smutku tak intenzivní (šli právě z kina ztichlou zimní ulicí), že mu položila v chůzi hlavu na rameno.

Můj bože! Tohle už přece zažil! To zažil, když kráčel kdysi parkem s dívkou, kterou znal z tanečních! To gesto hlavy, které ho tehdy vzrušilo, zapůsobilo na něho i tentokrát stejně: byl vzrušen! Byl nesmírně a prokazatelně vzrušen! Jenomže tentokrát se nestyděl, naopak, tentokrát si zoufale přál, aby dívka jeho vzrušení viděla!

Ale dívka měla hlavu smutně položenou na jeho rameni a bůhví kam se dívala přes své brejličky.

A Jaromilovo vzrušení trvalo, vítězně, pyšně, dlouze, viditelně a on toužil, aby bylo zaznamenáno a oceněno! Toužil vzít dívčinu ruku a položit ji dolů na své tělo, ale to byl jen nápad, který mu připadal bláznivý a neuskutečnitelný. Napadlo ho tedy, že by se mohli zastavit a obejmout a dívka by pak cítila jeho vzrušení svým tělem.

Avšak vysokoškolačka, když uctila na jeho zpomalujícím se kroku, že se chce zastavit a políbit ji, řekla: "Ne, ne, já chci zůstat tak, já chci zůstat tak..." a řekla to tak smutně, že Jaromil bez odmluv poslechl. A ten, kterého měl mezi nohama, mu připadal jako tančící šašek, klaun, nepřítel, který se mu směje. Šel se smutnou a cizí hlavou na rameni a s cizím, směřícím se klaunem mezi nohama.

25.

Snad podlehl domněn, že smutek a touha po útěše (slavný básník mu stále neodpovídal) jsou s to ospravedlnit jakýkoli nezvyklý krok a přišel za malířem neohlášen. Již v předstíni pochovil podle hluku hlasů, že píchází do početnější společnosti a chtěl se omluvit a rychle odejít; malíř ho však srdečně zval do ateliéru, kde ho představil svým hostům, třem mužům a dvěma ženám.

Jaromil cítil, jak mu rudnou tváře pod pohledy pěti neznámých lidí, ale zároveň byl polichocen; hned, když ho představoval, prohlásil o něm totiž malíř, že píše výborné verše a mluvil o něm jako o někom, koho hosté již znají z vyprávění. To byl příjemný pocit. Když už seděl v křesle a rozhlížel se ateliérem, velmi rád si uvědomoval, že obě přítomné ženy jsou krásnější než jeho vysokoškolačka. Ta brilantní samozřejměst, s kterou kladly nohu přes nohu, odklepávaly cigaretu do popelníku a spojovaly v bizarní věty učené termíny a vulgární slova! Jaromil se cítil jako ve výtahu, jímž stoupá do výšek, kam nedoléhá mučivý hlas brýlaté dívky.

Jedna z žen se na něho obrátila s vřelou otázkou, jaké verše píše. "Verše," pokrčil rameny v rozpacích; "Znamenitě," doplnil ho malíř a Jaromil sklopil hlavu; druhá žena se na něho zadívala a řekla altovým hlasem:

"Vypadá tu teď mezi námi jako Rimbaud ve společnosti Verlaina a jeho kumpánů na obraze od Fantina Latoura. Dítě mezi muži. Osmnáctiletý Rimbaud prý vypadal na třináct let. I vy," oslovila Jaromila, "vypadáte jako úplně dítě."

(Nemůžeme si odepřít, abychom neřekli, že se ta žena nad Jaromila skláněla se stejně křutou něhou jako se nad Rimbauda skláněly sestry jeho učitele Izambarda – ty slavné *hledáčky* vši – když se k nim uchýlili po jedné ze svých dlouhých toulek a ony ho omývaly, čistily a odhmyzovaly.)

"Náš přítel," řekl malíř, "má to štěstí, které mu stejně dlouho nepotrvá, že už není dítětem a ještě není mužem."

"Puberta je nejpoetičtější věk," řekla první žena.

"Zasla bys," řekl malíř s úsměvem, "jak podivuhodně hotové a zralé jsou verše tohoto zcela nezralého a nehotového panice..."

"Ano," kývl jeden z mužů hlavou na znamení, že Jaromilovy verše zná a souhlasí s malířovou chválou.

"Nevydáte je tiskem?" zeptala se Jaromila žena s altovým hlasem.

"Doba kladných hrdinů a Stalinových bust nebude moc příznivá jeho poezii," řekl malíř.

Zmínka o kladných hrdinech se stala výhybkou přehazující debatu opět na koleji, na níž se pohybovala před Jaromilovým příchodem. Jaromil byl obeznámen s těmito tématy a mohl se do rozhovoru lehce začlenit, jenomže teď neslyšel vůbec, co kdo povídá. Jeho hlavou znělo v nekonečných ozvěnách, že vypadá na třináct let, že je dítě, že je panic. Ovšem, věděl, že ho tu nikdo nechce urážet a že zejména malíř má jeho verše upřímně rád, ale tím hůř; copak mu v této chvíli záleželo na verších? Vzdal by se tisíckrát jejich zralosti, kdyby za ní získal svou vlastní zralost. Dal by všechny své básně za jedinou soulož.

Společnost se dostala do vzrušené debaty a Jaromil toužil odejít. Ale byl ve stavu takové stísněnosti, že mu činilo obtíž vyslovit větu, kterou by ohlásil svůj odchod. Báł se uslyšet svůj hlas; báł se, že se ten hlas bude chvět nebo přesakovat a vyzradí jen znovu přede všemi jeho nezralost a třináctiletost. Toužil se stát neviditelným, po špičkách zmizet někam daleko, usnout a dlouho spát a probudit se až po deseti letech, až jeho tvář zezárne a pokryje se vráskami muže.

Žena s altovým hlasem se na něho znovu obrátila:

"Proč jste tak zamlklé, dítě?"

Zamumlal, že raději poslouchá, než mluví (ačkoli vůbec neposlouchal) a zdálo se mu, že z odsouzení, jež nad ním vyřkla vysokoškolačka, není úniku, a rozsudek, jímž byl vyhnán zpět do svého panictví, které na sobě nosí jako cejch (můj bože, všichni na něm vidí, že dosud neměl ženu!), byl znovu potvrzen.

A protože věděl, že se na něho ostatní zase dívají, začal si na sobě palčivě uvědomovat svou tvář a skoro s úděsem cítil, že to, co má ve tváři, je maminčin úsměv! Poznal ho bezpečně, ten jemný, trpký úsměv, cítil, jak mu sedí na ústech a nemohl se ho nijak zbavit. Cítil, že má na obličejí vsazenou maminku, že ho maminka oblepila jako kukla oblepjuje larvu, které nechce dopřát právo na vlastní podobu.

A tak tu seděl, mezi dospělými lidmi zakuklen do maminky, která ho objímala a táhla zpátky z tohoto světa, do kterého chtěl náležet a který se k němu choval vlídně, ale přece jen jako k někomu, kdo do něj ještě nepatří. Bylo to tak nesnesitelné, že Jaromil sebral všechny své síly, aby se sebe matčinu tvář setřásl, aby z ní vykročil; snažil se zaposlouchat do debaty.

Mluvíli o tom, o čem se tehdy rozčleně mluvílo mezi všemi umělci. Moderní umění se v Čechách vždýcky hlásilo ke komunistické revoluci; když však revoluce přišla, vyhlásila jako bezpodmínečný program

srozumitelný lidový realismus a moderní umění zavrhla jako zřůdný projev buržoasního úpadku. "To je naše dilema," řekl jeden z malířových hostů, "zradit moderní umění, s nímž jsme srostli, nebo revoluci, kterou vyznáváme?"

"Otázka je špatně položena," řekl malíř. "Revoluce, která křísí z hrobu akademické umění a po tisících fabrikuje busty státníků, nezradila jen moderní umění, ale samu sebe. Taková revoluce nechce změnit svět, ale naopak: konserrovat nejreakčnější duch dějin, duch bigotnosti, disciplíny, dogmatismu, víry a konvence. Nejsme v žádném dilematu. Jako skuteční revolucionáři nemůžeme souhlasit s touto zradou revoluce."

Jaromilovi by nečinilo žádné potíže rozvíjet malířovu myšlenku, jejíž logiku dobře znal, ale měl nechut vystupovat zde v malířově závěsu jako dojemný žák, jako přičinlivý chlapec, který bude pochválen. Naplnila ho touha po vzpouře a řekl, obráceně se na malíře:

"Vy přece tak rád citujete Rimbauda: Je třeba být absolutně moderní. Naprosto s tím souhlasím. Ale absolutně nové není to, co padesát let předem předvidáme, nýbrž to, co nás šokuje a překvapí. Absolutně moderní není surrealismus, který trvá už čtvrt století, ale tato revoluce, která se právě teď děje. To, že ji nerozumíte, je jen důkazem toho, že je nová."

Skočili mu do řeči: "Moderní umění bylo hnutí namířené proti buržoasí a jejímu světu."

"Ano," řekl Jaromil, "ale kdyby bylo skutečně důsledné ve svém popírání současného světa, musilo počítat i se svým vlastním zánikem. Musilo vědět (a musilo to dokonce i chít), že si revoluce vytvoří ke svému obrazu i zcela nové umění."

"Takže vy souhlasíte," řekla žena s altovým hlasem, "když dneska dávají do stoupy Baudelairovy básně, když celá moderní literatura je zakazována a kubistické obrazy v Národní galerii se rychle stěhují do sklepů?"

"Revoluce je násilí," řekl Jaromil, "to je přece známo, a právě surrealismus dobře věděl, že starce je třeba brutálně vykopat z podia, jenomže nevěděl, že sám už mezi ně patří."

Vzteek a ponížení způsobil, že formuloval své myšlenky, jak se mu zdálo, přesně a zle. Jenom jedno ho hned při prvních slovech zarazilo: uslyšel ve svém hlase opět tu zvláštní, autoritativní intonaci malířovu a nemohl zabránit své pravé ruce, aby neopisovala vzduchem pohyb, který byl příznačný pro malířova gesta. Byla to vlastně podivná debata malíře s malířem, malíře — muže s malířem — dítětem, malíře s jeho vzbouřivším se stínem. Jaromil si to uvědomoval a cítil se tím ještě více ponížen; a tak používal formulaci tvrdších a tvrdších, aby se malířovi pomstil za gesta a hlas, do nichž ho uvěznil.

Malíř Jaromilovi dvakrát odpověděl delší promluvou, ale potřetí už ne. To už se jen díval, tvrdě a přísně, a Jaromil věděl, že už nikdy nebude smět vejít do jeho atelieru. Všichni mlčeli a nakonec promluvila žena s altovým hlasem (ale tentokrát nemluvila, jako by se nad něj něžně skláněla jak sestra Izambardova nad Rimbaudovu zavšivenou hlavu, nýbrž spíše jako by se od něho smutně a překvapeně odtahovala): "Já neznám vaše verše, ale podle toho, co jsem o nich slyšela, si myslím, že by sotva mohly vyjít v tomto režimu, kterého jste se tak vehementně zastal."

Jaromil si vzpomněl na svou poslední básně o dvou starých lidech a jejich poslední lásce; uvědomoval si, že tato básně, kterou nesmírně miluje, nikdy nebude moci být vytištěna v epoše radostných hesel a agitačních básní, a že ztíká-li se jí teď, ztíká se toho nejdražšího, co má, ztíká se svého jediného bohatství, něčeho, bez čeho bude úplně sám.

Ale bylo ještě něco cennějšího než jeho básně; bylo to něco, co dosud neměl, co bylo daleko a po čem toužil — byla to mužnost; věděl, že je dosažitelná jen činem a

odvahou; a znamená—li ta odvaha odvážit se být opuštěn, opuštěn vším, milenkou, malířem, ba i vlastními básněmi, budíž; chce se odvážit. A proto řekl:

“Ano, vím, že tyto básně jsou pro revoluci zcela nepotřebné. Je mi to líto, protože je mám rád. Ale má lítost není bohužel žádný argument proti jejich nepotřebnosti.” A zase bylo chvíli ticho a potom jeden z přítomných mužů řekl: “To je hrozné,” a opravdu se zachvěl, jako by mu přešel mráz po zádech. Jaromil ucítil, že z jeho slov šla na všechny přítomné hrůza, že dívající se na něho, viděli živý zánik všeho, co mlouvali a kvůli čemu žili.

Bylo to smutné, ale i krásné: Jaromil ztratil na chvíli pocit dítěte.

26.

Maminka četla verše, které jí Jaromil mlčky kladl na stůl, a snažila se skrze ně dohlédnout do synova života. Ale kdyby verše mluvily aspoň jasnou řečí! Jejich upřímnost je falešná; jsou plné hádanek a nápoděb; maminka ví, že syn má plnou hlavu žen, ale vůbec neví, co s nimi vlastně má.

Proto otevřela jednoho dne zásuvku jeho psacího stolu a prohledala ji, až našla deník. Klekla si na zem a vzrušeně jim listovala; zápisky byly heslovité, ale přece se z nich dověděla, že syn má lásku; označoval ji pouze začátečním velkým písmenem, takže se vůbec nedočeta, kdo ta žena vlastně je; zato bylo zaznamenáno s vášnivou podrobností, jež se mamince protivila, kdy se poprvé políbili, kolikrát obešli park, kdy se jí poprvé dotkl prsou a kdy se jí dotkl zadnice.

Pak došla k červeně nakreslenému datu ozdobenému mnoha vykřičníky; u data bylo napsáno: *Ztratil Ztratil! Ach starý Jaromile, plešatý dědečku, až tohle budeš po letech číst, vzpomeň si, že toho dne začaly skutečně Dějiny tvého života!*

Rychle vzpomínala a uvědomila si, že to byl den, kdy s babičkou odjely z Prahy; a hned se jí vybavilo, že když se vrátila, našla v koupelně svou vzácnou voňavku s odkrytým víčkem; ptala se tehdy Jaromila, co s voňavkou

vyspat se se ženou, pomyslí si s trpkou nechuť a její syn jí připadal hnusný.

Několik dnů se mu vyhýbala a nechtěla ho vidět. Pak si všimla, že je přepadlý a bledý; nepochybovala, že je to proto, že se příliš miluje.

Teprve o mnoho dnů později zpozorovala v synově přepadlosti kromě únavy i smutek. To ji s ním pomalu smiřovalo a dávalo jí to naději: říkala si, že milienky ubližují a matky utěšují; říkala si, že milienek je mnoho, ale matka jen jediná. Musím o něho bojovat, musím o něho bojovat, opakovala si a začala ho od té doby obcházet jak bdělý soucitný tygr.

V téch dnech udeřel mautu. S velkým stresem se rozloučil s kamarády, s nimiž chodil osm let do jedné třídy a zdálo se mu, že úředně stvrzená dospělost se před ním prostírá jako poušť. Potom se jednoho dne dověděl, (byl to náhodou: potkal mladíka, kterého znal ze schůzek v bytě černošského muže) že brýlatá vysokoškolačka se zamilovala do nějakého kolegy.

Pak se s ní sešel; řekla mu, že za několik dní odjíždí na prázdniny; napsal si její adresu; nezmínil se o tom, co se u ní dověděl; bál se to vyslovit; bál se, že by tím usplíšl jejíct rozhodl; byl rád, že ho dosud zcela neopustila, i když má jiného; byl rád, že ji smí občas políbit a že se k němu chová alespoň jako kamarádka; šel na ní strašlivě a byl s tím odhodit všechnu hrdost; byla jedinou živou postavou v poušti, kterou před sebou viděl; držel se křečovitě naděje, že jejich sotva doutnající láska může snad ještě vzplanout.

Vysokoškolačka odjela a místo ní tu bylo parné léto podobné dlouhému dusnému tunelu. Dopis adresovaný vysokoškolačce (plachtivý a prosebný dopis) padal tím tunelem a padal jím bez odezvy. Jaromil myslil na sluchátko telefonu pověšené na zdi v jeho pokoji pohříchu nabylo náhle živoucího smyslu: mluvívko přestíženým drátem, dopis bez odpovědi, hovor neslyšícímu...

A ženy v lehkých šatech se přitom vznášely po chodnicích, šlágry vstupovaly otevřenými okny do ulic, tramvaje byly napphéné lidmi nesoucími v taškách ručníky a plavky a výletní parník doplouval po Vltavě dolů, k jihu, do lesů...

Jaromil byl opuštěn a jediné matčiny oči ho sledovaly a byly věrné s ním; ale to právě bylo nesnesitelné, že nějaké oči stále obnažovaly jeho opuštěnost, která chtěla být skryta a neviděna. Nesnášel matčiny pohledy ani její dotazy! Utíkal z domu a vracíval se pozdě, uléhaje hned do postele.

Řekli jsme, že nebyl stvořen k masturbaci nýbrž k velké lásce, avšak v těchto týdnech masturboval zoufale a zuřivě, jako by chtěl sám sebe trestat činností tak nízkou a hanebnou. Bolívala ho pak po celý den hlava, ale tomu byl téměř rád, protože ta bolest mu začláběla krávu žen v lehkých šatech i tlumila drze roztožené melodie šlágrů; byl pak s to v mírném otupění snáze přeplovat nekonečnou hladinu dne.

A dopis vysokoškolačky nepřicházel. Kdyby byl aspoň přišel nějaký jiný dopis! Kdyby vůbec někdo chtěl vejít do jeho prázdnot! Kdyby slavný básník, kterému poslal k posouzení svou báseň, chtěl konečně napsat Jaromilovi pár vět! Ó kdyby alespoň on mu napsal vřelá slova! (Ano, řekli jsme, že by dal všechny své verše za to, aby byl uznán za muže, ale doplníme to: nebyl-li uznán mužem, jen jediné ho mohlo poněkud utěšit: aby byl uznán alespoň za básníka.)

Toužil se ještě jednou ozvat slavnému básníkovi. Chtěl se mu ozvat ne dopisem, ale připomínkou výbušně poetickou. Odešel jednoho dne z domu s ostrým nožem. Obcházel dlouho kolem telefonní budky a když se ubezpečil, že kolem dokola nikdo není, vešel dovnitř a uřízl sluchátko s koncem šňůry. Každý den se mu podařilo nějaké sluchátko uříznout, až dvacátého dne (dopis od dívky ani od básníka nepřicházel!) měl dvacet

uřezaných sluchátek. Vložil je do krabice, krabici zabalil převázal, napsal na ni adresu slavného básníka a své jméno jako odesílatele. Rozrušen zanesl balík na poštu.

Když se vracel od přepečky, někdo ho uhodil do ramene. Ohlédl se a uviděl spolužáka z obecné školy, školníkovu syna. Byl rád, že ho vidí; (Každá událost byla vítána v prázdnotách bez události); dal se s ním vděčně do řeči a když se dověděl, že spolužák bydlí nedaleko pošty, téměř ho donutil, aby ho na chvíli k sobě pozval.

Školníkův syn už nebydlil u rodičů ve škole, měl svůj vlastní jednopokojový byt. "Žena není doma," vysvětloval, když vcházel s Jaromilem do předsíně. Jaromil netušil, že jeho kamarád je ženatý. "No jo, už rok," řekl spolužák a řekl to tak sebevědomě a samozřejmě, až Jaromil pocítil závist.

Pak si usedli do pokoje a Jaromil uviděl u stěny postýlku s nemluvnětem; uvědomil si, že jeho spolužák je otcem rodiny a on je onanistou.

Spolužák vytáhl z hloubi skříně láhev s kořalkou, našel ji do dvou pohárků a Jaromila napadlo, že on sám doma žádnou vlastní láhev nemá, protože maminka by mu kladla tisíc otázek, nač ji potřebuje.

"A co děláš?" ptal se ho Jaromil.

"Jsem u policie," řekl spolužák a Jaromilovi se vybavil den, kdy stál s ovázaným krkem u radia, z něhož se ozýval skandovaný křik zástupů. Policie byla největší oporou komunistické strany, takže jeho spolužák byl v těchto dnech pravděpodobně s bouřícími zástupy, zatímco on, Jaromil, byl doma s babičkou.

Ano, spolužák byl tehdy opravdu v ulicích a vyprávěl o tom zároveň pyšně i zdrženlivě, takže Jaromil ucítil potřebu dát mu najevo, že jsou spolu svázáni stejným přesvědčením; pověděl mu o schůzkách v bytě černovlasého muže. "Ten židák?" řekl školníkův syn nenadšeně: "Na toho si dej bacha! To je moc divnej chlápek!"

Školníkův syn mu stále unikal, stále byl o kousek výš než on a Jaromil toužil, aby se mu vyrovnal; řekl smutným hlasem: "Nevím, jestli to víš, ale můj tatínek zemřel v koncentráku. Od té doby vím, že se svět musí radikálně změnit a vím, kde je moje místo."

Školníkův syn konečně chápavě přisvědčil; dlouho si spolu ještě vyprávěli a když mluvili o své budoucnosti, Jaromil zničehonic prohlásil: "Chci dělat politiku." Sám byl překvapen, že to řekl; jako by ta slova předběhla jeho myšlenku; jako by rozhodla bez něho a za něho jeho životní dráhu. "To víš," pokračoval, "maminka by chtěla, abych dělal estetiku nebo francouzštinu nebo jánevímco, jenomže mne to nebaví. To není život. Skutečný život, to je to, co děláš ty."

A když pak od školníkovy syna odcházel, zdálo se mu, že prožil den rozhodujícího osvětlení. Ještě před několika hodinami dával na poštu balík s dvaceti slucháčky a mysli si, že je to nádherná fantastická výzva, kterou prosí velkého básníka o odpověď. Ze mu posílá takto darem své marné čekání na jeho slovo, svou touhu po jeho hlase.

Ale rozhovor se spolužákem, který následoval (a on si byl jist, že to nebyla náhoda!) hned poté, dal jeho poetickému činu opačný smysl: nebyl to dar a prosebná výzva; nikoli; on básníkovi pyšně vrátil všechno marné čekání; užznutá sluchátka byla užznuté hlavy jeho oddanosti a Jaromil je básníkovi s výsměchem poslal zpět, jako turecký sultán posílal zpět křesťanskému vojevůdci užznuté hlavy křížáků.

Teď všechno pochopil: Celý život byl čekáním v opuštěné kabině u sluchátka telefonu, jímž nelze nikam volat. Je před ním jen jediné východiště: odejít z opuštěné kabiny, rychle odejít!

28.

"Jaromile, co je s tebou?" Důvěrná vlahost otázky a vlehala slzy do očí; nemohl nikam utéci a maminkl pokračovala: "Vždyť jsi mé dítě. Vždyť tě znám nazpamět. Víím o tobě všechno, i když se mi s ničím nesvětuješ."

Jaromil se díval stranou a stydl se. A maminkl mluvila dál: "Nesmiš se na mne dívat jako na matkl myslí si, že jsem tvoje starší přítelkyně. Kdyby ses i světil, možná, že by se ti ulevilo. Víím, že se něčím trápíš."

A dodala tiše: "A víím, že je to kvůli nějaké dívce."

"Ano, maminko, je mi smutno," přiznal se, proto vlahé ovzduší vzájemného srozumění ho obklíčilo a o něho nemohl uniknout: "Ale mně se o tom těžce mluví..."

"Rozumím ti; však také nechci, abys mi teď ně povídal, chci jen, abys věděl, že mi všechno můžeš říct, budeš chtít. Podívej. Je dnes venku nádherně. Js domluvena s pár přítelkyněmi, že si vyjedeme parníke. Vezmu tě s sebou. Měl by ses trochu rozptýlit."

Jaromilovi se strašně nechtělo, ale neměl po ru žádnou výmluvu; kromě toho byl tak unaven a smuten, neměl ani dost energie se bránit, takže nevěděl ani jak ocl se najednou mezi čtyřmi dámami na palubě výletní parníku.

Dámy byly všechny v maminkině věku a Jaromil j poskytl vděčné téma hovoru; strašně se divily, že už je

maturitě; konstatovaly, že se podobá mamince; kroutily hlavami, že se rozhodl studovat vysokou politickou školu (souhlasily s maminkou, že se to nehodí pro tak jemného chlapce) a samozřejmě se ho láskovně vyptávaly, zda už chodí s nějakým děvčetem; Jaromil je tiše nenáviděl, ale viděl, že maminka je veselá a kvůli ní se ukázněně usmíval. Pak parník zastavil a dámy se svým jinocem vystoupily na břeh plný polonahých lidí a hledaly místo, kde by se slunily; jen dvě měly plavky, třetí svlékla své tlusté bílé tělo do růžových kalhotek a podprsenky (nijak se nestyděla za intimitu prádla, snad se cítila být cudně ukryta za svou ohavností) a maminka říkala, že jí stačí, osluní-li si jen obličej, který mhoutivě zakláníla k obloze. Zato všechny čtyři byly zajedno, že jejich jinoch se musí svléci, slunit se a koupat; vždyť na to taky maminka myslila a plavky mu vzala s sebou.

Z nedaleké hospody sem zaznívaly šlágry a naplňovaly Jaromila steskem; opálené dívky a mladíci chodili kolem vysvěcení do plavek a Jaromilovi se zdálo, že se na něho všichni dívají; byl v jejich pohledech zabalen jak v ohni; snažil se zoufale, aby nikdo nepoznal, že patří k těm čtyřem starším dámám; zato dámy se k němu živě hlásily a chovaly se jak jedna jediná matka se čtyřmi štebetajícími hlavami; naláhaly, aby se koupal.

“Nemám se tu ani kde převléknout,” bránil se.

“Blázínku, nikdo se na tebe nebude dívat, jen si přehoď přes sebe ručník,” vyzývala ho tlustá dáma v růžovém prádle.

“Když on je stydlivý,” smála se maminka a všechny ostatní dámy se smály s ní.

“Musíme to respektovat, když je stydlivý,” řekla maminka. “Pojď, převlékneš se tady za tou utěrkou a nikdo tě neuvidí,” a držela v natažených rukou velkou bílou osušku, jejíž stěna ho měla chránit před pohledy pláže.

Ucoulv a maminka s osuškou za ním. Couval před ní a ona šla pořád za ním, takže to vypadalo, jako by veliký pták s bílými křídly pronásledoval uskakující oběť.

Jaromil couval, couval a pak se obrátil a utíkal pryč.

Dámy se za ním překvapeně dívaly, maminka držela stále v rozpažených rukou velkou bílou osušku a on se proplétal mezi obnaženými mladými těly a mizel jim z dohledu.

DÍL ČTVRTÝ

aneb

BÁSNÍK UTÍKÁ